

Yayıklama

- ❖ Yağ/su emülsiyonunun bozulması ve destabilizasyonu
- ❖ Yağ partiküllerinin agregasyonu ve konsantrasyonu
- ❖ Su/yağ stabil emülsiyonunun sağlanm

- Yayıklama, yağ globüllerinin birleşerek gözle görülebilir büyüklükte tereyağı granüllerine dönüşümünü içeren mekanik bir işlemdir.
- Yağ globüllerinin birleşmesi için ön koşul; fiziksel olgunlaşma sonucunda yağın kısmen likit kısmen kristal formda olması ve emülsiyonu sağlayan yağ globül membranının tahrip olması gerekmektedir.
- Yayın dönmesi sonucu krema kuvvetli bir kesme kuvvetine maruz kalır. Bunun sonucunda yağ globül membranı zayıflar ve kristal yağ, membrana nüfuz ederek parçalanmasını sağlar.
- Aynı zamanda yağ globüllerinden yayığın duvarı ve karıştırıcı paletler arasında sıkışması sonucu oluşan baskı ile likit yağın yağ globül membranından dışarı doğru sızmasına neden olur.

- Dönme sırasında sisteme hava girmesi sonucu oluşan hava/serum ara yüzeylerine yüzey aktif madde özelliği taşıyan yağ globül membranından ve serum fazından yüzey aktif maddeler taşınarak köpük oluşmaktadır.
- Yüzey aktif maddelerin membrandan hava/serum ara yüzeylerine taşınması da membranın zayıflamasına neden olmaktadır.
- Tüm bu faktörler tereyağı granüllerinin oluşumu için gerekli yağ/su emülsiyonunun bozulmasını sağlar.
- Kremanın yayıklanması sırasında gerçekleşen fizikokimyasal değişimler “Köpük Teorisi” ile açıklanmaktadır.

Yayıklamaya Etkili Faktörler

Yayıklama üzerine etki eden bazı faktörler yayıklama süresi ve granüllerin oluşumu üzerine etkili olmaktadır. Bunun sonucu olarak randıman, tereyağının dayanımı ve kalitesi üzerine etkili olmaktadır.

I. Krema ile ilgili faktörler

- a. Yağ fazının durumu
- b. Yayıklama sıcaklığı
- c. Kremanın yağ oranı
- d. Kremanın asitliği
- e. Yağ globüllerinin boyutları

- II. Yayık ile ilgili faktörler
  - a. Yayığın devir sayısı
  - b. Yayığın doldurulma oranı
  - c. Yayıklama süresi

Yayıklamada Geri Kazanın Oranı ve Hesaplanması

Kremanın yağ içeriği ve ayrılan yayıkaltının yağ içeriği esas alınarak geri kazanım oranı (GKO) hesaplanır. Örneğin; geri kazanım oranı 0,5 olduğunda, kremanın yağ içeriğinin % 0,5' i yayıkaltına geçmekte, %99,5 tereyağına dönüşmektedir. Randıman %99,5' dir.

$$GKO = \frac{(100 - \text{kremanın yağ oranı, \%}) \times \text{yayıktaltının yağ oranı, \%}}{\text{kremanın yağ oranı, \%}}$$

Tereyağının Yıkamaı

Yıkamanın amacı; granüller arasında kalan yayıkaltının ortamdan uzaklaştırılmasıdır.

Tereyağı Granüllerinin Yıkamasının Sağladığı Yararlar

- Yayıktının içerdığı besin maddeleri yıkama ile birlikte ortamdan uzaklaşır. Böylece bakteri gelişimi inhibe edilerek mikrobiyel bozulmalar engellenebilir.
- Tereyağlarında lipaz aktivitesinin % 15-25 arasında azalmasına neden olur.

- Tereyağının nem içeriğinin azaltılmasında etkilidir.
- Hammadde kalitesinin bozuk olması sonucu bozuk tat-aromaya neden olan, suda çözünebilme özelliğine sahip bileşiklerin ortamdan uzaklaştırılması mümkündür.
- Yıkama suyunun sıcaklığı ile tereyağının kıvamı ayarlanabilmektedir.

Tereyağını yıkamanın yarattığı olumsuz sonuçlar;

- Bazı kontaminantların gelişimini engelleyen laktik asit ortamdan uzaklaşmaktadır.
- Yıkamanın yoğunluğuna ve sayısına bağlı olarak %30-50 oranında diasetilin ortamdan uzaklaşmasıyla tereyağı aromasında kayıplar meydana gelmektedir.